

2023
**VUOSI-
SUUNNITELMA**

Elinvoima- ja
osaamislautakunta

**ELINVOIMA- JA
OSAAMISLAUTAKUNTA**
Vuosisuunnitelman raportointi
joulukuu 2023

Vuosisuunnitelma

- Lautakunnan vuosisuunnitelma on osa kaupungin strategista johtamisjärjestelmää. Vuosisuunnitelmalla tarkennetaan ja toteutetaan palvelusuunnitelmaa sekä vuosittaista talousarviota. Lisäksi vuosisuunnitelmalla toimeenpannaan pormestariohjelman sisältöjä.
- Vuosisuunnitelma sisältää kuvauksen kyseisenä vuonna toteutettavista toimenpiteistä, taloudesta, riskeistä, hankinnoista sekä henkilöstö- ja koulutussuunnitelmasta.
- Vuosisuunnitelma laaditaan syksyisin osana toiminnan ja talouden prosessia ja hyväksytään lautakunnassa vuoden loppuun mennessä.

PORMESTARIOHJELMA

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNNAN PALVELUSUUNNITELMA 2022-2025 – TOIMENPIDEKOKONAISUUKSIEN TOTEUMA 12/2023 JA VERTAILU ELOKUUN 2023 TILANTEeseen

Keltainen (08/23) > Vihreä (12/23) ↑

Yhdenvertaiset yksilöt

- Kotoutumisen kehittäminen
- Palvelujen saatavuuden turvaaminen rakenteellisissa uudistuksissa
- Syrjäytymisen ehkäisy, opiskelijoiden hyvinvointi ja turvallisuuden tunteen vahvistaminen
- Yhdenvertaiset opiskelumahdollisuudet ja työllistymiseen johtava koulutus

Tulevaisuuden edelläkävijyyttä

- ⊙ Ennakoivien ja automaattisten palvelujen tarjoaminen dataa ja tekoälyä hyödyntäen
- Kansainvälisyyden vahvistaminen
- Tulevaisuuden oppimisympäristöt
- Tulevaisuuden osaamistarpeet ja kohtaannon edistäminen
- ↑ Vaikuttava korkeakouluysteistyö

Oppivelvollisuus uudistus

- Lukioiden aloituspaikkojen lisääminen
- Toimiva ja yhdenvertainen oppivelvollisuus uudistus

Rohkeasti uudistuva palvelualue

- Asiakaskokemuksen ja palveluiden kehittäminen tiedolla johtamisen avulla
- Työntekijäkokemuksen parantaminen sekä henkilöstöresurssien ja osaamisen varmistaminen

Rakenteelliset uudistukset ja niihin valmistautuminen

- Datan jakaminen rakenteellisissa uudistuksissa
- Kaupungin ja hyvinvointialueen välisten yhdyspintojen ja toimintamallien luominen
- TE2024-palvelumallin valmistelu ja järjestämisvastuuseen valmistautuminen

Tekevät yhteisöt

- Elämystalouden, luovien alojen ja yhteisöjen toimintaedellytysten vahvistaminen
- ↑ Startup-yritysten toimintaedellytysten edistäminen
- Yritysekosysteemien vahvistaminen
- Yrityspalveluiden kehittäminen

Hiilineutraaleja tekoja

- Kestävän tulevaisuuden toimintakulttuuri
- Uusien energiamuotojen innovaatiokokeilut

[Linkki strategiaraaportoinnin PowerBI -näkyymään](#)

PAINOPISTE:
Yhdenvertaiset yksilöt

Keskeiset onnistumiset

- Verkkopohjaisten toteutustapojen ja vaihtoehtojen kehittämiseen panostetaan erityisesti ammatillisessa koulutuksessa.
- Lukiopaja LUPA -hankkeen toimintamalli tuodaan hankkeen jälkeen osaksi normaalia toimintaa kilpailuttamalla pajatoiminnan ohjaajapalvelut ja jatkamalla lukiopajan toimintaa ilman toimintakatkoksia.

Keskeiset poikkeamat

- Ukraina-projekti ei jatku, mutta Ukrainan pakolaisten kotoutumisen edistämisen toimenpiteet jatkuvat.
- Nuorten strateginen työllisyysohjelma laadittiin, ja Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelman lippulaiva 3:n työskentely etenee. Training Trail -digitalisaatiohankkeen valmistelu kuitenkin keskeytyi Oulun kaupungin vetäytyttyä yhteishankkeesta ESR-hankkeen esisuunnitteluvaiheessa.

PAINOPISTE:
Tekevät yhteisöt

Keskeiset onnistumiset

- Suurtahtumien kaupunkinäkyvyyttä toteutettiin jääkiekon MM-kisoissa mm. Kiekon koti -alueen muodossa. Kaupunkiyhteisö osallistui somistamiseen erilaisilla kiekon koti -somisteilla. European Masters Games -tahtumalle toteutettiin aktiviteettialue Keskustorille.

Keskeiset poikkeamat

- Cityzone-testialustaa ei toteutettu sellaisenaan, mutta ideaa kehitettiin olemassa oleviin palveluihin.

PAINOPISTE:
Hiilineutraaleja tekoja

Keskeiset onnistumiset

- Hiilijalanjälkilaskentaan on otettu käyttöön valtakunnallisessa ammatillisen koulutuksen verkostohankkeessa kehitetty malli. Pohjatiedot on Tredun osalta saatu laskettua ja jatkossa päästään vertailemaan vuosittaisten päästövähennysten kehittymistä.

Keskeiset poikkeamat

- Ei raportoitavaa

PAINOPISTE: Tulevaisuuden edelläkävijyyttä

Keskeiset onnistumiset

- Uusia dataa, tekoälyä ja muuta edistynyttä teknologiaa hyödyntäviä palveluiden kehitystyö etenee hyvin Älykaupunki kaupunkilaisille –kehitysohjelman puitteissa. Mm. kävijävirtoja ennustava Tampereen Pulssi – palvelu on otettu onnistuneesti käyttöön keskustan alueen yritysten tueksi.
- Kaupungin ja korkeakouluysteisön tutkimusyhteistyömallin kehittämisessä on päästy hyvään vaiheeseen aikataulun mukaisesti. Seuraavassa vaiheessa mallin pilotointi keväällä 2024 valituissa teemoissa.

Keskeiset poikkeamat

- "Työelämän uudistuviin osaamistarpeisiin ja työvoiman saatavuuteen vastaaminen ennakoivilla palveluilla digitalisaatiota ja datataloutta hyödyntäen" -toimenpide ei toteutunut, sillä Oulun kaupunki vetäytyi yhteishankkeesta ESR-hankkeen esisuunnitteluvaiheessa ja hankkeen valmistelu keskeytettiin.
- DigiOne –projektin resursointi lukiokoulutukselle toteutui, mutta projekti ei ole edennyt aikataulussa
- Sammon keskuslukio ja Lyseon lukio eivät saaneet Erasmus-akkreditointia. Aiempina hakukertoina noin 70 % hakijoista on saanut akkreditoinnin, tällä hakukierroksella noin 25 %. Selvityksen alla on, voiko akkreditoinnin muuttaa lukiokoulutuksen tasoiseksi.
- Opiskelijajäystävällisyysohjelman toimeenpanon kaikkia toimenpiteitä ei ole ehditty edistää. Järjestäytyminen kuitenkin tapahtunut useimpien kokonaisuuksien osalta ja työ toimijoiden sitouttamiseksi jatkuu.

PAINOPISTE:
Oppivelvollisuus uudistus

Keskeiset onnistumiset

- Lukioiden ja perusopetuksen opinto-ohjaajien sekä erityisopettajien yhteinen tapaaminen onnistui hyvin ja lisäsi tietoisuutta puolin ja toisin.

Keskeiset poikkeamat

- Ei raportoitavaa

PAINOPISTE:
Rohkeasti uudistuva palvelualue

Keskeiset onnistumiset

- Dashboardia on käytetty ja kehitetty johtoryhmätyöskentelyä tukevalla tarkoituksenmukaisella tavalla
- Henkilöstökyselyihin on panostettu ja edellisen esihenkilöarvioinnin tulokset on käsitelty palveluryhmissä. Työntekijäkokemus ja K10 -tulokset on käsitelty sekä palvelualueen johtoryhmässä että palveluryhmissä, joissa on laadittu kehittämistoimenpiteitä. Työntekijäkokemus on hieman parantunut.

Keskeiset poikkeamat

- Työllisyys- ja kasvupalveluissa uusien työntekijöiden perehdytysmalli on valmis, mutta kaikkia sisältöjä ei ole saatu rakennettua sähköiseen oppimisympäristöön suunnitellussa aikataulussa henkilöstövajauksesta johtuen. Rakennustyö etenee ja sähköinen oppimisympäristö on tarkoitus saada kokonaisuudessaan käyttöön elokuun 2024 loppuun mennessä.

PAINOPISTE:
Rakenteelliset
uudistukset ja niihin
valmistautuminen

Keskeiset onnistumiset

- Ei raportoitavaa

Keskeiset poikkeamat

- Työllisyyden ja kotoutumisen yhdyspintamallin luominen hyvinvointialueen kanssa on kesken, mutta sitä työstetään säännöllisesti hyvinvointialueen ja kaupungin yhteistyössä. Yhteistyön suunnittelua haastaa osapuolten eri näkemykset resurssoinnin ja palvelutuotannon suhteen

Talous

1-12/2023

Käyttötalous toteuma 1-12 2023

	TP 2022	VS 2023	Tot. 2023 1-12	Ero Tot. / VS 1-12 / 2023
	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
Toimintatuotot	113 037	121 741	121 762	21
Myyntituotot	100 928	109 010	110 095	1 085
Maksutuotot	671	558	690	132
Tuet ja avustukset	10 685	11 756	10 441	-1 315
Vuokratuotot	447	377	276	-101
Muut toimintatuotot	306	40	260	220
Toimintakulut	-205 001	-223 969	-211 163	12 806
Henkilöstökulut	-107 422	-117 025	-110 909	6 116
Palkat ja palkkiot	-87 715	-93 952	-88 869	5 083
Henkilösivukulut	-19 707	-23 073	-22 040	1 033
Eläkekulut	-16 436	-19 334	-18 492	843
Muut henkilösivukulut	-3 271	-3 739	-3 548	191
Palvelujen ostot	-34 128	-40 720	-34 930	5 790
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 169	-7 870	-7 585	285
Avustukset	-29 621	-28 001	-29 059	-1 058
Vuokratulut	-26 059	-29 416	-27 924	1 492
Muut toimintakulut	-601	-937	-757	180
TOIMINTAKATE	-91 964	-102 228	-89 401	12 827
Rahoitustuotot ja -kulut	-4		7	7
VUOSIKATE	-91 968	-102 228	-89 394	12 834
Poistot ja arvonalentumiset	-1 162	-1 687	-1 347	340
TILIKAUDEN TULOS	-93 130	-103 915	-90 741	13 174
TILIKAUDEN YLJÄÄMÄ (ALJÄÄMÄ)	-93 130	-103 915	-90 741	13 174

- **Toimintakate toteutui -89,4 milj. euron, joka on 12,8 milj. euroa muutettua talousarviota parempi.**
- **Toimintatuotot toteutuivat lähes suunnitellusti.** Ammatillisen koulutuksen toimintatuotot ylittyivät 0,6 milj. euroa. Toimintaan saatiin lisärahoitusta 0,4 milj. euroa, joka ei sisällynyt muutettuun talousarvioon. Opiskelijavuosia toteutui ammatillisessa koulutuksessa 9 049, joka oli 300 opiskelijavuotta alkuperäistä tavoitetta enemmän. Ammatillisen koulutuksen projektien tuet ja avustukset alittivat budjetoidun 0,9 milj. euroa. Työllisyys- ja kasvupalveluiden osalta työllistämistuet alittivat budjetoidun 0,6 milj. eurolla. Palkkatukityöllistämiseen vaikuttivat hyvinvointialueen organisoituminen sekä uusi työvoimapalvelumalli.
- **Toimintakulut toteutuivat 12,8 milj. euroa suunniteltua pienempinä.** Budjetoitua pienempi toteuma kohdistui etenkin henkilöstökuluihin ja palvelujen ostoihin. Henkilöstökulut toteutuivat 6,1 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Työllisyys- ja kasvupalveluissa henkilöstökulut toteutuivat 4,0 milj. euroa suunniteltua pienempinä, koska budjetissa varattujen palveluohjaajien (30 htv) rekrytoinnit eivät toteutuneet täysimääräisinä palkkatuen lainsäädännön viivästytyä. Ammatillisessa koulutuksessa henkilöstökulut toteutuivat 1,5 milj. euroa suunniteltua pienempinä pääasiassa projektien toteutumattomien henkilöstömenojen takia. Palvelujen ostot toteutuivat 5,8 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Alituksesta kohdistui Työllisyys- ja kasvupalveluihin 3,8 milj. euroa mahdollisimman täysimääräisestä valtion työllistämismäärärahojen käytöstä hankintoihin sekä kilpailutusten viivästyisestä, jolloin suunnitellut kustannukset eivät ole toteutuneet vuonna 2023. Palvelujen ostot alittuivat myös Strateginen hankekehitys palvelukokonaisuudessa 1,4 milj. euroa, kun etenkin Viiden tähden keskustan kehitysohjelmaan kohdistuvat ostot toteutuivat budjetoitua pienempinä. Vetovoima ja edunvalvonta -palvelukokonaisuuden osalta palvelujen ostot alittuivat muutettuun talousarvioon nähden 0,3 milj. euroa. Ammatillisessa koulutuksessa palveluiden ostot alittivat suunnitellun 0,4 milj. euroa. Lukiokoulutuksessa opiskelija-aterioiden hintakehitys sekä työterveys- sekä talous- ja hallintopalveluiden ostojen suunniteltua suurempi toteuma aiheuttivat palvelujen ostojen ylittymisen 0,2 milj. euroa budjetoituun verrattuna. Avustusten tiliryhmän osalta toteuma -29,1 milj. euroa, oli 1,1 milj. euroa budjetoitua suurempi. Työmarkkinatuen kuntaosuus toteutui 1,5 milj. euroa suunniteltua suurempana, vaikka se on alhaisempi verrattuna aikaisempiin vuosiin. Vuokratulut toteutuivat 1,5 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Ammatillisen koulutuksen osalta tilojen ja laitteiden vuokratulujen toteuma oli 1,1 milj. euroa suunniteltua pienempi.

Sitovat erät ja TP 2023 yhteenveto palvelukokonaisuuksittain

Sitovat erät

- Ammatillinen koulutus: tilikauden tulos + 3,5 milj. euroa
- Kehitysohjelmat: Älykaupunki ja Elämystalous lähes budjetoidusti. Hiedanranta ja Viiden tähden keskusta TP2023 toteuma alitti budjetoidun

Palvelukokonaisuudet:

- Kaikkien palvelukokonaisuuksien osalta tilinpäätös toteutui suunniteltua pienempänä.
- Merkittävin alitus Työllisyys ja kasvupalveluilla

Sitovat erät	VS 2023	TP2023	ERO TP 2023 / VS 2023
Elinvoima- ja osaamislautakunta, muut, toimintakate	-96 587	-88 189	8 398
Ammatillinen koulutus, tilikauden tulos	0	3 454	3 454
Viiden tähden keskusta, toimintakate	-4 616	-3 579	1 037
Hiedanranta, toimintakate	-434	-287	147
Älykaupunki kaupunkilaisille, toimintakate	-1 290	-1 341	-51
Elämystalouden kehitysohjelma, toimintakate	-798	-802	-4

Elinvoima- ja osaamislautakunta, Toimintakate palveluryhmittäin (1000 euroa)	TP 2022	VS 2023	TP2023	ERO TP 2023 / VS 2023
Ammatillinen koulutus	2 178	1 497	4 797	3 300
Lukiot	-31 796	-35 239	-33 233	2 006
Työllisyys- ja kasvupalvelut	-48 883	-52 629	-46 823	5 806
Elinkeinopalvelut	-4 335	-5 166	-5 155	11
Vetovoima ja edunvalvonta	-4 900	-5 641	-5 121	520
Kehitysohjelmat palveluryhmä	-4 229	-5 050	-3 867	1 183
ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	-91 964	-102 228	-89 401	12 827

Investoinnit toteuma 1-12 2023

Nettoinvestoinnit, 1000 euroa	Tot 1-12 / 2023	TP 2022	VS 2023	TP 2023	TP 2023 / VS 2023
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-2 418	-2 326	-3 617	-2 418	1 199
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. eriks)	-719	-15	-1 240	-719	521
Ammatillinen koulutus	-1 699	-2 311	-2 377	-1 699	678

- Elinvoima- ja osaamislautakunnan vuosisuunnitelmaan sisältyy nettoinvestointeja yhteensä 3,6 milj. euroa. Investoinnit koostuvat erikseen sitovista ammatillisen koulutuksen investoinneista sekä lukiokoulutuksen ensikertaisesta kalustamisesta. Ammatillisen koulutuksen investointisuunnitelma sisältää 1,6 milj. euron kone- ja laitehankinnat sekä Silta-kampuksen ensikertaisen kalustamisen uudelleen budjetoidut 0,8 milj. euron hankinnat. Lukiokoulutuksen suunnitellut investoinnit 1,24 milj. euroa liittyvät Pyynikintie 2:n remontoitujen tilojen ensikertaiseen kalustamiseen.
- Ammatillisessa koulutuksessa investointeja toteutettiin 1,7 milj. eurolla. Silta-kampuksen kalustamiseen uudelleen budjetointiin 0,8 milj. euroa, josta käytettiin 0,2 milj. euroa. Muita investointeja toteutettiin 1,5 milj. eurolla.
- Lukiokoulutuksen investoinnit kohdistuivat Pyynikintie 2:n ensikertaiseen kalustamiseen 0,7 milj. eurolla. Pyynikintien tilojen käyttöönoton ajankohdan siirtyminen viivästytti investointeja. 0,5 milj. euroa esitetään uudelleenbudjetoitavaksi vuodelle 2024.

Tuottavuus

Tuottavuusmittarit, Elinvoima- ja osaamislautakunta	TP 2022	TP 2023	Tavoite 2023	Ero
Päämittarit				
Nettokustannukset, euroa/asukas	-369	-351	-409	58
Käyttökustannukset, euroa/asukas	-828	-833	-903	70
Työvoimakustannukset, euroa/asukas	-431	-435	-468	33
Palveluhankinnat, euroa/asukas	-137	-137	-163	26
Selittävät mittarit				
Sairauspoissaolot, %	3,55	3,00	2,50	0,50
Tilatehokkuus, htm2/asukas	0,68	0,67	0,69	-0,02
Asukasmäärä	249 009	255 066	250 000	5 066

Tavoite 2023 on muutettu talousarvio 2023. Ero on tilinpäätöksen 2023 ja tavoitteen 2023 välinen ero.

- Lautakunnan vuoden 2023 tuottavuustavoitteet saavutettiin asukaskohtaisilla talouden päämittareilla tarkasteltuna.
- Asukaskohtaiset käyttökustannukset ja työvoimakustannukset ovat hieman kasvaneet edelliseen vuoteen nähden, jota selittää kasvaneet henkilöstökulut
- Asukaskohtaisen toimintakatteen osalta tuottavuustavoitteeseen päästiin selvästi. Tällä mittarilla tarkasteltuna tuottavuus on kehittynyt suotuisaan suuntaan myös edellisvuoteen nähden.
- Sairauspoissaolot ovat vähentyneet selvästi edelliseen vuoteen verrattuna, mutta vuoden 2023 tavoitteesta jäätii 0,5 %-yksikköä.

Talous

palvelukonaisuuskohtaiset toteumatiedot 1-12 / 2023

Ammatillinen koulutus

Ammatillinen koulutus, tuloslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	VS 2023	TP2023	ERO TP 2023 / VS 2023
Toimintatuotot	104 282	107 847	108 487	640
Toimintakulut	-102 103	-106 350	-103 690	2 660
TOIMINTAKATE	2 178	1 497	4 797	3 300
Rahoitustuotot ja -kulut	3	0	3	3
Poistot ja arvonalentumiset	-1 162	-1 497	-1 346	151
TILIKAUDEN TULOS	1 019	0	3 454	3 454

Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)	TP 2023	VS 2023	Ero
Ammatillinen koulutus, valtionosuudella rahoitettu toiminta	99 018	98 560	458
Muulla valtionosuudella rahoitettu toiminta	1 366	1 366	0
Muu toiminta	8 103	7 921	182
Yhteensä	108 487	107 847	640

- **Tilikauden tulos oli 3,5 milj. euroa suunniteltua nollatulosta parempi.**
- Ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksessa tavoitteeksi asetettiin 8 749 opiskelijavuotta, mikä ylittyi noin 300 opiskelijavuodella. Valtionosuutta myönnettiin varsinaisella suoritepäätöksellä 94,3 milj. euroa, ensimmäisellä lisäsuoritepäätöksellä maaliskuussa 0,3 milj. euroa ja toisella lisäsuoritepäätöksellä joulukuussa 0,4 milj. euroa. Lisäksi käytettävissä oli aiemmin myönnettyä määräraikaista lisärahoitusta opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin 3,6 milj. euroa. Tilikauden tulosta paransi Tredu-Kiinteistöt Oy:n myöntämä 0,9 milj. euron vuokrahyvitys.
- **Toimintatuottoja toteutui 0,6 milj. euroa suunniteltua enemmän.** Myyntituotot toteutuivat 1,3 milj. euroa korkeampina. Myyntituloja kertyi koulutuspalveluiden ja opiskelijatyötoiminnan myynnistä 0,9 milj. euroa budjetoitua enemmän. Valtionosuustuloja saatiin 0,4 milj. euroa budjetoitua enemmän. Projektien tuet ja avustukset toteutuivat 0,9 milj. euroa suunniteltua pienempänä, mutta muita tukia kertyi 0,1 milj. euroa budjetoitua enemmän. Vuokratuottoja kertyi 0,1 milj. euroa budjetoitua vähemmän, koska Sammonkadulla luovuttiin pitkäaikaisesta tilojen ulosvuokrauksesta. Muut toimintatuotot toteutuivat 0,2 milj. euroa suunniteltua korkeampina, kun poistettua kalustoa myytiin arvoitua enemmän.
- **Toimintakulut toteutuivat 2,7 milj. euroa suunniteltua pienempinä.** Henkilöstökulut jäivät 1,5 milj. euroa budjetoitua pienemmiksi ja merkittävin alitus, 0,9 milj. euroa, aiheutui projektien toteutumattomista henkilöstömenoista. Palvelujen ostot toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot ylittivät budjetoitua 0,4 milj. eurolla, mikä katettiin opiskelijatyötoiminnan budjetoitua korkeammalla myynnillä. Tilojen ja laitteiden vuokratulot toteutuivat 1,1 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Tredu-Kiinteistöt Oy myönsi tilavuokriin 0,9 milj. euron hyvityksen. Lisäksi tilavuokrat, kuten tasauslaskutus, toteutuivat 0,5 milj. euroa arvioitua pienempinä. Koneiden ja laitteiden vuokratulot toteutuivat puolestaan 0,2 milj. euroa budjetoitua korkeampina. Muut toimintakulut jäivät 0,2 milj. euroa pienemmiksi lähinnä projektitoiminnan osalta.
- **Investointeja toteutettiin 1,7 milj. eurolla, joka oli 0,7 milj. euroa suunniteltua vähemmän.** Silta-kampuksen kalustamiseen uudelleen budjetoitiin 0,8 milj. euroa, josta käytettiin 0,2 milj. euroa. Muita investointeja toteutettiin 1,5 milj. eurolla.

Lukiokoulutus

Lukiot, tuloslaskelma (1000 euroa)	TP 2022	VS 2023	TP2023	ERO TP 2023 / VS 2023
Toimintatuotot	1 305	1 569	1 657	88
Toimintakulut	-33 101	-36 808	-34 890	1 918
TOIMINTAKATE	-31 796	-35 239	-33 233	2 006

Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)	TP 2023	VS 2023	ERO
Lukiokoulutus	-34 854	-36 780	1 926
Opiskelijahuolto	-2		-2
Pakolaisten kotouttava toiminta	-35	-28	-7
Yhteensä	-34 890	-36 808	1 918

- **Toimintakate toteutui 2,0 milj. euroa muutettua talousarviota parempana.**
- **Toimintatuotot toteutuivat 0,1 milj. euroa suunniteltua suurempina.**
- **Toimintakulut toteutuivat 1,9 milj. euroa suunniteltua pienempinä.** Henkilöstökulujen kokonaisuus toteutui 0,7 milj. euroa budjetoitua pienempänä johtuen mm. jaksotettujen henkilöstökulujen 0,1 milj. pienemmistä toteumista, joidenkin henkilöstökuluihin budjetoitujen erien toteutumisesta palveluiden ostoina sekä DigiOne valmistelun viivästyisestä. Palvelujen ostot toteutuivat 0,2 milj. euroa suunniteltua suurempina pääosin opiskelija-aterioiden hintakehityksen ja työterveys-, talous- ja hallintopalveluiden suuremman toteuman vuoksi sekä kalustehankintoihin liittyvien asennuskulujen toteutuessa osin palveluiden ostoina. Aineet ja tarvikkeet tiliryhmän toteuma jäi 0,8 milj. euroa arvioitua pienemmäksi lukuvuoden 2022-2023 oppimateriaalikustannusten painottuessa syksylle 2022 sekä Pyynikintie 2 tilojen käyttöönoton viivästyessä kalustehankintojen toteutuessa ennakoitua pienempinä. Vuokrakuluissa 0,5 milj. euroa arvioitua pienempi toteuma johtuu pääosin Pyynikintie 2 tilojen käyttöönoton viivästyisestä.
- Pyynikintien tilojen käyttöönoton ajankohdan siirtyminen viivästytti myös investointeja, joista 0,5 milj. euroa esitettiin uudelleenbudjetoitavaksi vuodelle 2024.

Työllisyys- ja kasvupalvelut

Työllisyys- ja kasvupalvelut(1000 euroa)	TP 2022	VS 2023	TP2023	ERO TP 2023 / VS 2023
Toimintatuotot	6 712	11 482	10 764	-718
Toimintakulut	-55 595	-64 112	-57 587	6 525
TOIMINTAKATE	-48 883	-52 629	-46 823	5 806

Suunniteltu palvelutuotanto (1 000 euroa)	TP 2023	VS 2023	ERO
Työmarkkinatuen kuntaosuus	-25 960	-24 500	-1 460
Kansainväliset palvelut	-5 196	-6 330	1 134
Tuet ja avustukset	-5 476	-5 944	468
Rekrytointipalvelut ja kohtaanto	-7 811	-11 659	3 848
Työllistymisen monialaisen tuen palvelut	-1 941	-2 212	271
Vastaanottokeskus	-4 586	-4 809	223
Velvoitetöylytetyt	-842	-1 802	960
Lautakunnan myöntämät avustukset	-1 070	-1 065	-5
Kasvupalvelut	-4 705	-5 791	1 086
Yhteensä	-57 587	-64 112	6 525

- **Toimintakate toteutui 5,8 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä.** Toimintaan on vaikuttanut hyvä työmarkkinatilanne sekä kuntakokeilussa kaupungin mahdollisuus käyttää palvelutuotannossa ELY-keskuksen hallinnoimia valtion työllisyysmäärärahoja.
- **Toimintatuotot toteutuivat 0,7 milj. euroa suunniteltua pienempinä.** Tuet ja avustukset toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Työllistämistuet toteutuivat 0,6 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Palkkatukityöllistämiseen vaikuttivat hyvinvointialueen organisoituminen sekä uusi työvoimapalvelumalli. 1.7.2023 voimaan tullut palkkatukiuudistus tiukensi palkkatuen myöntämisen kriteereitä ja lyhensi jaksojen kestoja. Muut tuet ja avustukset toteutuivat 0,6 milj. euroa suunniteltua suurempina.
- **Toimintakulut toteutuivat 6,5 milj. euroa suunniteltua pienempinä.** Henkilöstökulut toteutuivat 4,0 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Henkilöstösuunnitelmassa varauduttiin palveluohjaajien (30 htv) rekrytointiin. Palkkatuen lainsäädännön uudistuksen viivästyessä tarve palveluohjaajien rekrytoinnille ei ole em. määrin realisoitunut. Palvelujen ostot toteutuivat 3,8 milj. euroa suunniteltua pienempinä, johtuen mahdollisimman täysimääräisestä valtion työllisyysmäärärahojen käytöstä hankinnoissa. Lisäksi kilpailutus on osissa hankinnoissa kestänyt ennakoitua kauemmin, jolloin suunnitellut kustannukset eivät ole toteutuneet vuodelle 2023. Yrityksille ja yhdistyksille suunnatut työllistämistuet alittuivat 0,6 milj. euroa. Avustukset toteutuivat 1,2 milj. euroa suunniteltua suurempina. Työmarkkinatuen kuntaosuus toteutui 1,5 milj. euroa suunniteltua suurempana. Työmarkkinatuen kuntaosuus on tasoltaan alhaisempi verrattuna aikaisempiin vuosiin. Työmarkkinatuen osuutta on pienentänyt hyvä työllisyystilanne ja korkea aktivointiaste.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelut (1000 euroa), sis. Älykaupunki kaupunkilaisille ohjelma	TP 2022	VS 2023	TP2023	ERO TP 2023 / VS 2023
Toimintatuotot	22	0	10	10
Toimintakulut	-4 357	-5 166	-5 165	1
TOIMINTAKATE	-4 335	-5 166	-5 155	11

Suunniteltu palvelutuotanto (1000 eur)	TP 2023	VS 2023	ERO
Elinkeinopalvelut	-4 979	-4 975	-4
Business Tampere Oy:n perustilaus	-1 631	-1 631	0
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma	-1 343	-1 290	-53
Saavutettavuuden kehitysohjelma	-974	-974	0
Startup-ekosysteemiohjelma	-215	-215	0
AV-alan ekosysteemiohjelma	-145	-150	5
Yrityspalveluiden ja elinkeinojen kehittäminen	-151	-198	47
Leader strategian toteuttaminen	-24	-30	6
Itämeri-instituutin palvelutilaus	-170	-170	0
Muut palvelut	-326	-318	-8
Maaseutupalvelut	-37	-36	-1
Avustukset	-149	-155	6
Suunniteltu palvelutuotanto yhteensä	-5 165	-5 166	1

- **Toimintakate toteutui 11 000 euroa suunniteltua pienempänä.**
- **Toimintatuotot toteutuivat 10 000 euroa suunniteltua suurempana.**
- **Toimintakulut toteutuivat lähes budjetoidusti.** Palveluiden ostot alittuivat yhteensä 80 000 euroa selittyen pääasiassa elinkeinopalvelut yksikön yrityspalveluiden ja elinkeinojen kehittämisen ulkoisten ostojen sekä muiden pienhankintojen jäädessä ennakoitua pienemmiksi. Palveluryhmän henkilöstökulut ylittyivät yhteensä 60 000 euroa pääosin Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelmalle kohdistuneiden palkkajaksotuksien vuoksi. Ohjelman henkilötyövuodet toteutuivat myös hieman vuosisuunnitelmaa korkeampana.

Vetovoima ja edunvalvonta

Vetovoima ja edunvalvonta(1000 euroa), sis. Elämyskaupunki-ohjelma	TP 2022	VS 2023	TP2023	ERO TP 2023 / VS 2023
Toimintatuotot	584	506	618	112
Toimintakulut	-5 484	-6 147	-5 739	408
TOIMINTAKATE	-4 900	-5 641	-5 121	520

Suunniteltu palvelutuotanto (1000 eur)	TP 2023	VS 2023	Ero
Matkailu- ja tapahtumapalvelut	-4 063	-4 208	145
Visit Tampere Oy:n tilaus	-1 595	-1 595	0
Tapahtumapalvelut	-1 483	-1 621	138
Elämystalouden kehitysohjelma	-896	-909	13
Vetovoimainen elämyskaupunki	-89	-83	-6
Edunvalvonta	-1 004	-1 131	127
Edunvalvonta Bryssel	-275	-338	63
Edunvalvonta Tampere	-617	-637	20
Korkeakouluysteistyö	-112	-156	44
Avustukset	-672	-808	136
Tutkimus ja korkeakouluopetuksen kehittäminen	-40	-128	88
Muut avustukset	-132	-180	48
AV-alan tuotantokannustin	-500	-500	0
Suunniteltu palvelutuotanto yhteensä	-5 739	-6 147	408

- **Toimintakate alittui 0,5 milj. euroa** palveluiden ostojen, henkilöstökulujen ja avustusten toteuduttua ennakoitua pienempinä.
- **Toimintatuotot toteutuivat 0,1 milj. euroa suunniteltua suurempina.** Tapahtumapalveluiden myynti- ja maksutuotot olivat ennakoitua suuremmat (mm. Keskustorin kesäkeidas).
- **Toimintakulut toteutuivat 0,4 milj. euroa suunniteltua pienempinä.** Palveluiden ostot alittuivat yhteensä 0,3 milj. euroa pääasiassa tapahtumapalveluiden hankintojen ja oman palvelutuotannon kustannusten (mm. joukkoliikennepilotti) jäädessä suunniteltua pienemmiksi. Myös palveluryhmän henkilötyövuodet toteutuivat ennakoitua pienempänä ja henkilöstökulut alittuivat 0,1 milj. euroa selittyen mm. korkeakouluysteistyön vuoden alkuun suunnitellun rekrytoinnin siirtymisestä syksyyn sekä vetovoima- ja edunvalvonta yksikön henkilöstökustannusten painottumisesta loppuvuoteen.

Strateginen hankekehitys

Strateginen hankekehitys palvelukokonaisuus	TP 2022	VS 2023	TP2023	ERO TP 2023 / VS 2023
Toimintatuotot	132	336	226	-110
Toimintakulut	-4 361	-5 386	-4 092	1 294
TOIMINTAKATE	-4 229	-5 050	-3 867	1 183

Suunniteltu palvelutuotanto (1000 eur)	TP 2023	VS 2023	ERO
Kehitysohjelmat			
Viiden tähden keskusta	-3 681	-4 820	1 139
Hiedanranta	-412	-566	154
Yhteensä	-4 092	-5 386	1 294

- Strateginen hankekehitys -palvelukokonaisuus muodostuu Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien elinvoima- ja osaamislautakunnan alaisesta toiminnasta.
- **Toimintakate toteutui 3,9 milj. eurona, joka alitti budjetin 1,2 milj. euroa.**
- Etenkin Viiden tähden keskustan käyttötalous alittui palvelujen ostojen toteutuessa suunniteltua pienempinä.
- Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien talous kohdistuu elinvoima- ja osaamislautakunnan lisäksi Yhdyskuntalautakunnan, Asunto- ja kiinteistölahtakunnan sekä Sivistys- ja kulttuurilautakunnan talousarvioihin. Ohjelmien tilinpäätöstiedot (käyttötalous ja investoinnit) esitetään kehitysohjelmien osiossa osana koko kaupungin tilinpäätöstä.

Riskienhallinta

1-12/2023

Ammatillinen koulutus

Riskin lähde	Riski	Riskitaso	↓	Nykyinen hallinta	Omistaja	Riskin tila	↕
Kasvatavat hyvinvointierot ja palvelutarpeet	Nuoret syrjäytyvät yhteiskunnasta	16		Kehitettävää	Rantanen Teppo	Seurannassa	⚠
Muuttuva turvallisuusympäristö	Turvattomuuden ja polarisaation lisääntyminen	16		Kehitettävää	Viskari Kirsi	Seurannassa	
Työn murros	Työllisyys, työn- ja koulutuksen murros	12		Kehitettävää	Viskari Kirsi	Seurannassa	📈
Osaaminen	Henkilöstön osaaminen	12		Riittävä	Viskari Kirsi	Seurannassa	
Talouden rakenteellinen tasapaino	Ammatillisen koulutuksen rahoituksen epävarmuus	12		Riittävä	Viskari Kirsi	Seurannassa	📈
Henkilöstö	Henkilöstön hyvinvointi	12		Kehitettävää	Viskari Kirsi	Seurannassa	
Talouden rakenteellinen tasapaino	Rahoittajan ohjaus	10		Kehitettävää	Viskari Kirsi	Seurannassa	📈

Merkittävimpien riskien hallinta, keskeiset nostot

Ammatillisen koulutuksen riskiprofiilia on päivitetty kevään 2023 aikana. Korkeimman tason riskit liittyvät nuorten syrjäytymiseen yhteiskunnasta, turvattomuuden ja polarisaation lisääntymiseen sekä työllisyyteen työn- ja koulutuksen murroksessa. Ammatillisen koulutuksen korkeimman tason riskit ovat merkittäviä, koko yhteiskuntaa koskevia kysymyksiä. Ammatillisen koulutuksen rahoituspohjan vakaus ja ennakoitavuus sekä työvoimapula-alojen suuret koulutustarpeet suhteessa rahoitukseen vaativat jatkossakin vahvaa edunvalvontaa.

Nuorten työllistymispalveluiden lisäämisellä, yrittäjävalmiuksien tukemisella, opiskelukuntoisuuden varmistamisella sekä nivelvaihteen yhteistyön kehittämällä ja opiskeluhoillon uusien yhteistyörakenteiden ja suunnittelun vahvistamisella hallitaan nuorten yhteiskunnasta syrjäytymisen riskiä.

Turvattomuuden ja polarisaation lisääntymisen riskin hallintakeinoja ovat opiskeluhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, henkilöstön yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin kehittäminen, yhdenvertaisuuden vahvistaminen, oppimisympäristöjen kehittäminen sekä erilaisten turvallisuushankkeiden tuotosten käyttöönotto ja turvallisuuskäytäntöjen kehittäminen.

Riskin lähde	Riski	Riskitaso	↓	Nykyinen hallinta	Omistaja	Riskin tila	↕
Tietoarkkitehtuuri ja data	DigiOne-projektissa ei päästä haluttuihin lopputuloksiin	16		Riittävä	Aalto Mari	Seurannassa	
Palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit	Opiskelijahuoltopalveluiden saatavuudessa ongelmia	12		Riittävä	Aalto Mari	Seurannassa	📄
Palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit	Lukiokoulutuksen saatavuuden varmistaminen	9		Riittävä	Aalto Mari	Seurannassa	📄
Muuttuva turvallisuusympäristö	Syrjäytyminen nuorten keskuudessa lisääntyy	9		Riittävä	Järvelä Olli	Seurannassa	📄
Lainsäädäntömuutokset	Oppivelvollisuuden laajentumisen resursointi ei ole riittävää	9		Kehitettävää	Järvelä Olli	Seurannassa	📄
Veto- ja pitovoima	Osaavien opettajien rekrytointi yhä haasteellisempää	9		Riittävä		Valmis	📄
Organisaatorakenne	Yhteistyö opiskelijahuoltopalveluiden kanssa ei toimi	9				Arvioimatta	

Merkittävimpien riskien hallinta, keskeiset nostot

Lukiokoulutus -palveluryhmän riskiprofiilia on päivitetty kokonaisvaltaisesti vuoden 2023 aikana. Korkeimman tason riskit liittyvät DigiOne-projektin toteutukseen sekä opiskelijahuoltopalveluiden saatavuuteen.

DigiOne –projektin resursointi lukiokoulutukselle on toteutunut, mutta projekti ei ole edennyt aikataulussa

Opiskelijahuoltopalveluiden siirtyminen hyvinvointialueille edellyttää uusien ohjausmekanismien luomista opiskelijahuollon laadun varmistamiseksi.

Henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointiin tulee edelleen kiinnittää suurempaa huomiota, vaikka ns. korona-ajasta onkin päästy jo pois.

Työllisyys- ja kasvupalvelut

Riskin lähde	Riski	Riskitaso ↓	Nykyinen hallinta	Omistaja	Riskin tila	↕
Kasvatavat hyvinvointierot ja palvelutarpeet	Laajamittaisen maahanmuuton lisääntyminen	25	Kehitettävää	Rantanen Teppo	Seurannassa	⚠
Kustannukset	Hyvinvointialueen yhdyspinnan vaikutus TE-palvelu-uudistuksen rahoitukseen	25	Kehitettävää	Saari Regina	Seurannassa	⚠
Taloustilanne	Heikko taloustilanne ja työttömyyden kasvu sekä työmarkkinatuen kuntaosuuskustannusten kasvu	20	Kehitettävää	Saari Regina	Seurannassa	⚠
Työllisyydenhoito	Osaavaa työvoimaa ei saada elinkeinoelämän ja julkisen sektorin tarpeisiin	20	Kehitettävää	Saari Regina	Seurannassa	⚠
Muu	Palvelujen yhteensovittamista tarvitsevat asiakkaat jäävät vaille monialaista palvelua ja syrjäytyvät pysyvästi työelämästä. Työllisyyspalvelut ja kotoutumispalvelut eivät pysty tekemään omaa osuuttaan asiakasprosessista ilman hyvinvointialuetta.	20	Kehitettävää	Saari Regina	Seurannassa	⚠
Strategian toimeenpano ja kehittäminen	Työllisyysalueen järjestämiskäytännön perälautamenettely	20	Riittävä	Saari Regina Laisi Pauliina	Seurannassa	
Palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit	TE2024 -uudistuksen ICT-siirtymän valmistelun viivästyminen ja valtion projektihallinnan heikkous	20	Kehitettävää	Saari Regina Laisi Pauliina Nikkilä Maria	Seurannassa	

Merkittävimpien riskien hallinta, keskeiset nostot

Korkeimman tason riskit liittyvät käynnissä oleviin rakenneuudistuksiin (TE-palvelu-uudistus ja kotoutumisen kokonaisuudistus), hyvinvointialueen yhdyspintaan, heikkoon taloustilanteeseen, osaavan työvoiman saatavuuteen sekä riskiin laajamittaisen maahanmuuton lisääntymisestä. Viimeksi mainittua riskiä kasvattavat Venäjän hyökkäyssota ja hybridivaikuttaminen sekä muut globaalit häiriötilanteet. Laajamittaisen maahantulon uhka-arviota seurataan viranomaisyhteistyössä ja laaja-mittaisen maahantulon valmiussuunnittelua päivitetään.

Hyvinvointialueen yhdyspintojen toimivuus on olennaista mm. TE-palvelu-uudistuksen valtiosuukkuuksiin liittyvän rahoituspohjan, kaupungin työttömyysturvamenojen, työllisyys- ja kotoutumispalvelujen toimintaedellytysten sekä asiakkaiden palvelutarpeen mukaisten palvelujen saatavuuden kannalta. Tavoitteena on ollut sopia hyvinvointialueen kanssa yhteistyörakenteista ja toiminnallisesta yhteistyöstä, mutta yhdyspintamallin luominen on yhä kesken. Yhteistyön suunnittelua haastaa Pirhan säästöpainet sekä osapuolten eri näkemykset resurssoinnista ja palvelutuotannon järjestämisestä.

Heikon talouskehityksen vaikutuksiin vastataan koulutuksella ja palveluilla yhteistyössä kumppanitoimijoiden kanssa. Osaavan työvoiman saatavuutta edistetään vahvalla panostuksella kohtaanpalveluihin sekä työvoimapula-aloille suunnatuilla osaajien houkuttelu- ja pitovoimaa edistävillä toimenpiteillä.

TE-uudistuksen käytännön valmistelua viivästyttävät ja riskejä lisäävät Tampereen seudun työllisyysalueen muodostumiseen liittyvä perälautamenettely sekä ICT-siirtymän haasteet (valtion tietojärjestelmien integraatitoteutukset kuntien tietojärjestelmiin, erityisesti maksatustoiminnot). Neuvottelut Valkeakosken kanssa eivät ole tuottaneet tulosta, ja valtioneuvosto päättää lopullisesti työllisyysalueen kokoonpanosta helmikuussa 2024 kuntia kuultuaan. C6-kaupungit ovat yhdessä korostaneet TEM:ille ja KEHA-keskukselle ICT-siirtymän onnistumisen kriittisyyttä ja edellyttäneet korjaavia toimenpiteitä valmisteluun.

Vetovoima ja edunvalvonta

Riskin lähde	Riski	Riskitaso ↓	Nykyinen hallinta	Omistaja	Riskin tila	↕
Edunvalvonta	Yhteiskunnallinen tai taloudellinen yllättävä muutos	15	Kehitettävää	Rantanen Teppo	Seurannassa	📈
Ilmastonmuutos	Kulutus- ja liikkumistapojen muutos	12	Kehitettävää	Rantanen Teppo	Seurannassa	📈
Veto- ja pitovoima	Matkailu- ja tapahtuma-alan aluetaloudelliset vaikutukset eivät toteudu suunnitellusti	12	Riittävä	Heinämäki Anna-Kaisa	Seurannassa	📈

Merkittävimpien riskien hallinta, keskeiset nostot

Vetovoima ja edunvalvonta -palveluryhmän riskiprofiili on päivitetty syksyllä 2023. Korkeimman riskitason lähteitä ovat edunvalvonta, ilmastonmuutos sekä veto- ja pitovoima.

Yhteiskunnallinen tai taloudellinen yllättävä muutos

Voi muuttaa edunvalvonta prioriteetteja ja edunvalvonnan tavoitteiden läpivientiä muuttuneiden turvallisuusuhkien tai energiakriisin myötä. Hallintakeinot: Päätöksenteon johdonmukaisuus, oikeat ja riittävät vaikuttavuustiedot päätöksentekoon. Toimintaympäristön jatkuva ennakointi. Hallitusohjelmaan ja sen toimeenpanoon vaikuttaminen. Tehokas vaikuttajaviestintä. Organisaation sisäisesti tiedon vaihto ja ymmärryksen lisääminen.

Kulutus- ja liikkumistapojen muutos

Vaikutukset kaupungin kansainvälistymistavoitteisiin sekä matkailun ja tapahtumien kehittämiseen. Hallintakeinot: kestävän kehityksen ja resilienssin huomioiminen tapahtumien järjestämisessä, lähimatkailun ja kestävän matkailun edistäminen.

Matkailu- ja tapahtuma-alan aluetaloudelliset vaikutukset eivät toteudu suunnitellusti

Ihmisten kulutuskäyttäytymisen nopeat muutokset esim. turvallisuusuhkien ja kiristyneen taloustilanteen vuoksi. Viimeisimmät talousennusteet näyttävät taantumaa loppuvuodelle. Hallintakeinot: kokonaisvaltainen ja jatkuva tapahtuma- ja matkailukaupungin kehittäminen.

Elinkeinopalvelut

Riskin lähde	Riski	Riskitaso ↓	Nykyinen hallinta	Omistaja	Riskin tila	↕
Ilmastonmuutos	Ilmastonmuutoksen aiheuttamat vaikutukset kaupungin toimintaympäristöön, puutteellinen resilienssi ja kyky toimia ennakoivasti.	16	Kehitettävää	Rantanen Teppo	Seurannassa	📉
Muuttuva turvallisuusympäristö	Yritysten toimintaan häiriöitä, jonka seurauksena verotulojen aleneminen	12	Kehitettävää	Rantanen Teppo	Seurannassa	📈

Merkittävimpien riskien hallinta, keskeiset nostot

Elinkeinopalvelut -palveluryhmän riskiprofiili on päivitetty syksyllä 2023. Korkeimman riskitason lähteitä ovat ilmastonmuutos ja muuttuva turvallisuusympäristö.

Toimintaympäristön heikkeneminen

Ilmastonmuutoksen aiheuttamat vaikutukset kaupungin toimintaympäristöön, puutteellinen resilienssi ja kyky toimia ennakoivasti. Tietyille luonnonolosuhteista riippuville toimialoille muutos voi olla hyvinkin suuri. Toisaalta muutoksesta syntyy myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Hallintakeinot: resilienssin lisääminen, organisaation valmistautuminen esim. Älykaupunki kaupunkilaisille- ja Ekosysteemisopimushankkeiden kautta sekä vastuullisten innovaatioiden tukeminen.

Yritysten toimintaan häiriöitä, jonka seurauksena verotulojen aleneminen

Komponenttien, raaka-aineiden, elintarvikkeiden ja energian toimitusvaikeudet ja hintojen jyrkkä nousu saattavat aiheuttaa nopeita muutoksia yritysten ja kaupan toimintakykyyn. Potentiaaliset hallintakeinot: rahoituksen ohjaaminen hankkeisiin, jotka tukevat paikallista komponentti- ja elektroniikkatuotannon kehittämistä.